

POSTANOWIENIE

Dnia 4 lutego 2021 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Halina Kiriło

w sprawie z wniosku S. S.
przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w B.
o ustalenie istnienia ubezpieczenia społecznego,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń
Społecznych w dniu 4 lutego 2021 r.,
skargi kasacyjnej wnioskodawczyni od wyroku Sądu Apelacyjnego w (...)
z dnia 27 listopada 2019 r., sygn. akt III AUa (...),

- 1. odrzuca skargę kasacyjną w zakresie zawartego w punkcie I zaskarżonego wyroku orzeczenia o oddaleniu apelacji organu rentowego,**
- 2. odmawia przyjęcia do rozpoznania skargi kasacyjnej w pozostałym zakresie,**
- 3. zasądza od wnioskodawczyni na rzecz organu rentowego kwotę 240 (dwieście czterdzieści) złotych tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu kasacyjnym.**

UZASADNIENIE

Sąd Apelacyjny w (...) wyrokiem z dnia 27 listopada 2019 r. oddalił apelacje obu stron wniesione od wyroku Sądu Okręgowego w Ł. z dnia 5 lipca 2019 r., zmieniającego zaskarżoną decyzję Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w B. z 21 grudnia 2018 r., mocą której stwierdzono, że S. S. podlegała obowiązkowym ubezpieczeniom społecznym: emerytalnemu, rentowym i wypadkowemu oraz

dobrowolnemu ubezpieczeniu chorobowemu do 30 czerwca 2017 r. i podlega tym ubezpieczeniom od 19 grudnia 2018 r. do nadal, a w pozostałym zakresie oddalono odwołanie ubezpieczonej.

W wywiedzionej od powyższego wyroku skardze kasacyjnej odwołująca się podniosła zarzut naruszenia prawa materialnego - art. 6 ust. 1 pkt 5 w związku z art. 8 ust. 6 pkt 1 w związku z art. 11 ust. 2 w związku z art. 13 pkt 4 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych, przez jego błędne zastosowanie i przyjęcie, że skarżąca podlegała obowiązkowym ubezpieczeniom społecznym: emerytalnemu, rentowemu i wypadkowemu oraz dobrowolnemu ubezpieczeniu chorobowemu do 30 czerwca 2017 r. i podlega tym ubezpieczeniom od 19 grudnia 2018 r. do nadal, w sytuacji gdy ubezpieczona podlega tym ubezpieczeniom nieprzerwanie od 10 września 2014 r.

Wskazując na powyższe zarzuty, skarżąca wniosła o uchylenie w całości zaskarżonego wyroku Sądu Apelacyjnego w (...) oraz poprzedzającego go wyroku Sądu Okręgowego w Ł. z dnia 5 lipca 2019 r. i przekazanie sprawy do ponownego rozpatrzenia Sądowi pierwszej instancji.

We wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżąca wskazała na oczywistą zasadność skargi. Zarzuciła, że Sąd drugiej instancji błędnie przyjął, iż odwołująca się w okresie od 1 lipca 2017 r. do 18 grudnia 2018 r. nie prowadziła pozarolniczej działalności gospodarczej. Sąd dokonał wadliwej interpretacji cech charakterystycznych dla prowadzenia działalności gospodarczej. W konsekwencji mylnie uznał, że działanie odwołującej się nie nosiło cech typowych dla pozarolniczej działalności gospodarczej. Tymczasem skarżąca prowadziła swoją zarobkową aktywność w sposób ciągły. Ciągłość przejawiała się w powtarzalności podejmowanych czynności oraz zamiarze prowadzenia tejże działalności. O zarobkowym charakterze prowadzonej działalności świadczy natomiast odpłatność wykonanych usług. Odwołująca się dopełniła także wszystkich formalnych obowiązków związanych z prowadzeniem działalności gospodarczej. Prowadzenie działalności gospodarczej polega nie tylko na faktycznym wykonywaniu w celu zarobkowym czynności należących do zakresu tej działalności, lecz obejmuje także czynności przygotowawcze, jak poszukiwanie klientów, zamieszczanie ogłoszeń w prasie, posiadanie lokalu i narzędzi służących do

prowadzenia działalności, załatwianie spraw urzędowych; wszystkie te czynności pozostają w ścisłym związku z działalnością usługową, zmierzają bowiem do stworzenia właściwych warunków do jej wykonywania, a w rezultacie – do podjęcia czynności prowadzących bezpośrednio do rozpoczęcia prowadzenia działalności. Działanie odwołującej się posiadało zatem wszystkie cechy typowe dla prowadzenia działalności gospodarczej.

W odpowiedzi na skargę kasacyjną organ rentowy wniósł o odmowę przyjęcia jej do rozpoznania, ewentualnie wniósł o oddalenie skargi i zasądzenie kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna wniesiona przez skarżącą od wyroku Sądu Apelacyjnego w (...) z dnia 27 listopada 2019 r. w zakresie zawartego w punkcie I orzeczenia o oddaleniu apelacji organu rentowego jest niedopuszczalna wobec braku interesu prawnego w kwestionowaniu zaskarżonego orzeczenia w tej części (gravamen) (por. uchwała składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 15 maja 2014 r., III CZP 88/13, OSNC 2014 nr 11, poz. 108 oraz postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 25 lutego 2015 r., V CSK 450/14, niepublikowane i z dnia 30 marca 2017 r., V CZ 21/17, LEX nr 2298312, a także wyrok Sądu Najwyższego z dnia 2 lipca 2015 r., V CSK 421/14, niepublikowany). Z powyższych względów Sąd Najwyższy uznał, że skarga kasacyjna odwołującej się w zakresie dotyczącym korzystnego dla niej rozstrzygnięcia podlega odrzuceniu na podstawie art. 398⁶ § 3 k.p.c. w związku z art. 398⁶ § 2 k.p.c., jako niedopuszczalna z uwagi na nieistnienie po stronie skarżącej interesu w zaskarżeniu tej części wyroku.

W pozostałym zakresie skarga kasacyjna nie kwalifikowała się do przyjęcia celem jej merytorycznego rozpoznania.

Na wstępie warto podkreślić, że Sąd Najwyższy, jako sąd kasacyjny, nie jest sądem powszechnym trzeciej instancji, zaś skarga kasacyjna nie jest środkiem zaskarżenia przysługującym od każdego rozstrzygnięcia sądu drugiej instancji kończącego postępowanie w sprawie, a to z uwagi na przeważający w charakterze skargi kasacyjnej element interesu publicznego. Zgodnie z takim modelem skargi

kasacyjnej, jej rozpoznanie następuje tylko z przyczyn kwalifikowanych, wymienionych w art. 398⁹ § 1 k.p.c. W konsekwencji tego, w art. 398⁴ § 2 k.p.c. wśród istotnych wymagań skargi kasacyjnej ustawodawca wymienił obowiązek złożenia wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania i jego uzasadnienie. Wymóg ten wiąże się z tzw. przedsądem, polegającym między innymi na możliwości odmowy przez Sąd Najwyższy przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania (art. 398⁹ § 2 k.p.c.), a jego spełnienie powinno przybrać postać wyodrębnionego wyводу prawnego, w którym skarżący wykaże, jakie występujące w sprawie okoliczności pozwalają na uwzględnienie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania i jednocześnie uzasadnieniu, dlaczego odpowiadają one ustawowemu katalogowi przesłanek.

Ustawodawca konstruując wymagania skargi kasacyjnej, wyodrębnił w oddzielnych przepisach art. 398⁴ k.p.c. obowiązek przytoczenia podstaw kasacyjnych i ich uzasadnienia (§ 1) oraz obowiązek przedstawienia wniosku przyjęcie skargi do rozpoznania i jego uzasadnienia (§ 2). Chodzi zatem o dwa odrębne, kreatywne elementy skargi kasacyjnej, które spełniają określone cele i podlegają ocenie Sądu Najwyższego, na różnych etapach postępowania kasacyjnego. Wniosek o przyjęcie skargi do rozpoznania i jego uzasadnienie podlegają analizie na etapie przedsądu, natomiast przytoczone podstawy kasacyjne i ich uzasadnienie oceniane są dopiero po przyjęciu skargi do rozpoznania, w trakcie jej merytorycznego rozpoznawania. Sąd Najwyższy w ramach przedsądu bada tylko wskazane w skardze okoliczności uzasadniające przyjęcie jej do rozpoznania, nie analizuje zaś podstaw kasacyjnych i ich uzasadnienia. Skarga kasacyjna powinna być tak zredagowana i skonstruowana, aby Sąd Najwyższy nie musiał poszukiwać w uzasadnieniu jej podstaw pozostałych elementów konstrukcyjnych skargi, ani tym bardziej się ich domyślać. Skarga kasacyjna jest wszak szczególnym środkiem zaskarżenia, realizującym przede wszystkim interes publiczny, polegający na usuwaniu rozbieżności w orzecznictwie sądów powszechnych oraz na wspomaganiu rozwoju prawa, zatem uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania powinno koncentrować się na wykazaniu, iż takie okoliczności w sprawie zachodzą (postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 31 stycznia 2008 r., II UK 246/07, LEX nr 449007; z dnia 10 marca 2008 r., III UK

4/08, LEX nr 459291; z dnia 9 czerwca 2008 r., II UK 38/08, LEX nr 404134 i z dnia 19 czerwca 2008 r., II UZ 18/08, LEX nr 406392).

Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, gdy w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona.

W razie powołania przesłanki przedsądu, jaką jest oczywista zasadność skargi kasacyjnej, należy w motywach wniosku zawrzeć wywód prawny wyjaśniający, w czym wyraża się owa oczywistość i przedstawić argumenty na poparcie tego twierdzenia (postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 26 kwietnia 2006 r., II CZ 28/06, LEX nr 198531; z dnia 10 sierpnia 2006 r., V CSK 204/06, LEX nr 421035; z dnia 9 stycznia 2008 r., III PK 70/07, LEX nr 448289; z dnia 11 stycznia 2008 r., I UK 283/07, LEX nr 448205; z dnia 3 kwietnia 2008 r., II PK 352/07, LEX nr 465859 i z dnia 5 września 2008 r., I CZ 64/08). O ile dla uwzględnienia skargi wystarczy, że jej podstawa jest usprawiedliwiona, to dla przyjęcia skargi do rozpoznania niezbędne jest wykazanie kwalifikowanej postaci naruszenia przepisów prawa materialnego lub procesowego, polegającej na jego oczywistości widocznej *prima facie*, przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej, bez potrzeby wchodzenia w szczegóły czy dokonywania pogłębionej analizy tekstu wchodzących w grę przepisów i doszukiwania się ich znaczenia (postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 16 września 2003 r., IV CZ 100/03, LEX nr 82274; z dnia 22 stycznia 2008 r., I UK 218/07, LEX nr 375616; z dnia 26 lutego 2008 r., II UK 317/07, LEX nr 453107; z dnia 9 maja 2008 r., II PK 11/08, LEX nr 490364; z dnia 21 maja 2008 r., I UK 11/08, LEX nr 491538 i z dnia 9 czerwca 2008 r., II UK 38/08, LEX nr 494134).

Przenosząc powyższe na grunt niniejszej sprawy należy stwierdzić, że skarżąca nie wykazała istnienia powołanej przesłanki przedsądu.

Stawiając tezę o oczywistej zasadności skargi kasacyjnej, jej autor sugerował wadliwą interpretację przez Sąd drugiej instancji cech charakterystycznych dla prowadzenia działalności gospodarczej. Nie wskazał jednak przepisów prawnych, na bazie których skonstruował tę przesłankę

przedsądu. Argumentów na istnieniu powołanych przez skarżącą okoliczności przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania należałoby więc poszukiwać w innych elementach konstrukcyjnych tego środka zaskarżenia, to jest w podstawach kasacyjnych i ich uzasadnieniu, co nie jest rolą Sądu Najwyższego na etapie przedsądu.

Nadto wbrew twierdzeniom skarżącej, w niniejszej sprawie na podstawie całego zgromadzonego materiału dowodowego, szczegółowo omówionego w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku, Sąd Apelacyjny uznał, że z całokształtu okoliczności sprawy nie wynika, aby w okresie od lipca 2017 r. do grudnia 2018 r. odwołująca się rzeczywiście prowadziła zawodową działalność gospodarczą w sposób zorganizowany i ciągły, z podporządkowaniem zasadzie racjonalnego gospodarowania. Sporadyczne czynności, które wykonywała odwołująca się w spornym okresie, nie spełniały kryteriów prowadzenia działalności gospodarczej. Odwołująca się w tym czasie nie stworzyła odpowiednich warunków do wykonywania danej działalności gospodarczej, nie poszukiwała zleceniodawców, nie organizowała przyszłych prac. Nie poszukiwała też kontrahentów ani odbiorców usług (k. 11 uzasadnienia wyroku). Dywagacje skarżącej na temat cech charakterystycznych dla prowadzenia działalności gospodarczej są zatem całkowicie oderwane od dokonanych w sprawie ustaleń faktycznych.

Odnosząc powyższe konkluzje Sądu Apelacyjnego do sposobu motywowania przez skarżącą oczywistej zasadności skargi kasacyjnej, należy stwierdzić, że sprowadza się ono w istocie do polemiki z poczynionymi przez Sąd drugiej instancji ustaleniami faktycznymi. Tymczasem zgodnie z art. 398³ § 3 k.p.c. oraz art. 398¹³ § 2 k.p.c., podstawą skargi kasacyjnej nie mogą być zarzuty dotyczące ustalania faktów lub oceny dowodów, a Sąd Najwyższy związany jest ustaleniami faktycznymi stanowiącymi podstawę zaskarżonego orzeczenia. Skarżąca kwestionuje dokonaną przez Sąd drugiej instancji ocenę dowodów i wynikające z niej ustalenia faktyczne, co zgodnie z art. 398³ § 3 k.p.c. uchyla się spod kontroli kasacyjnej. Nadto pod pretekstem kwalifikowanego naruszenia prawa materialnego nie można zmierzać do podważenia dokonanej w sprawie oceny dowodów.

Wobec niewykazania przez skarżącą istnienia powołanej przesłanki przedsądu, Sąd Najwyższy na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c. odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania. O kosztach postępowania kasacyjnego orzeczono stosownie do art. 98 k.p.c. oraz § 9 ust. 2 i § 10 ust. 4 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (jednolity tekst: Dz.U. z 2018 r., poz. 265).